

ρισσότερον χωρίς να απολεσθῆ και αὐτός. Σύρας λοιπόν τὸ ἐγχειρίδιόν του ἔκοψε βόστρυχόν τινα τῆς ωραίας κόμης της καὶ ἐξήλθεν ὀλολύζων.

— Φίλος, ἔρω, ἀνέκραζεν ἐξελθών. πάντα μὲ ἐγκαταλείπουν ταῦτοχρόνως.

— Ναί, βασιλεῦ, εἰπέ τις ἀποσπασθεὶς τοῦ πλήθους τῶν περιέργων, ἀλλὰ μένει ὑμῖν ὁ θρόνος.

— Ὁ Ῥενέ! ἀνέκραζεν ὁ Ἐρρίκος.

— Ναί, ὁ Ῥενέ, βασιλεῦ, ὅστις ἀγρυπνεῖ ἐφ' ὑμῶν. Ἐκεῖνος ὁ ἄθλιος πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ σὰς ἀπεκάλυψεν. Εἰξεύρουν ὅτι εἴσθε εἰς Παρισίους. Οἱ χωροφύλακες σὰς ζητοῦσι. Φύγετε, φύγετε!

— Καὶ λέγετε ὅτι θὰ γείνω βασιλεὺς, Ῥενέ; Ἐγώ, εἰς φυγὰς!

— Ἴδέτε, βασιλεῦ, εἶπεν ὁ Φλωρεντινός, δεῖξας εἰς τὸν Ἐρρίκον λαμπρότατον ἀστέρα, ἐξερχόμενον κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὅπισθεν μέλανος νέφους. Δὲν τὸ λέγω ἐγώ. Αὐτὸς ἐκεῖ τὸ λέγει.

Ὁ Ἐρρίκος ἐστέναξε καὶ ἐγένετο ἀφαντος.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣΗΣ ΜΑΡΙΩ.

Η ΛΟΥΟΜΕΝΗ ΧΑΝΟΥΜΙΣΣΑ

ὑπο ΑΒΙΑΑ - ΧΑΝΟΥΜ.

(Συνέχεια ἰδὲ προηγούμενου φύλλον).

— Εἴσθε πολὺ ἀδιάκριτος, Χανούμισσα, ἀπεκρίθη καὶ ἀντιπαρήλθεν.

— Ἀλλάχ! ἔδίδα τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς μου διὰ νὰ μάθω τί συμβαίνει, ἐπιθύρουν ἢ Γκιούλ, μὴ δυναμένη πλέον νὰ καλύψῃ τὴν ἀνησυχίαν, ἣτις ἐτάραττεν αὐτήν.

— Τῆ ἀληθεία, Γκιούλ-Χανούμ, δὲν ἠξέρω τί νὰ ὑποθέσω διὰ τὴν ταραχὴν σου, εἶπεν ἡ γραῖα γείτων... μήπως τῷ ὄντι ὁ σουλτάνος εἶναι εἰς κίνδυνον;...

— Πολὺ τὸ φοβοῦμαι... Σήμερον τὸ πρωὶ τὸν εἶδον εἰς τὴν Τοκάτην τόσον ὠχρόν... Ἀλλά, εἶπεν αἴφνης ἡ Γκιούλ ὑπεχειρομένη ἐν τῇ ἀμαξῇ, ἀναλαβούσα τὴν ἥσυχον πορείαν αὐτῆς καὶ διευθυνομένη εἰς Βέικος· ἂν δὲν ἀπατώμαι, ἰδοὺ ὁ Φαῖδ-Βέης ἔρχεται καλπάζων δρομαίως... Ἄ! διὰ ν' ἀφήσῃ τὸ κοράκι μας ἐνῶ ἔπασχεν ἀκόμη, φαίνεται ὅτι ὁ σουλτάνος εἶναι εἰς κίνδυνον. Στάσου, ἀραμπατῆ, θέλω νὰ καταβῶ.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὸν ἀμαξηλάτην νὰ σταματήσῃ τὰ ὑποζύγια αὐτοῦ ἢ νεῖνις ἐξεπήδησε κάτω, καὶ ἔδραμεν εἰς συνάντησιν τοῦ ἀπὸ ρυτῆρος καλπάζοντος ἱππέως.

— Ἡ Γκιούλ-Χανούμ, ἐτρελλάθη! ἀνεφώνησαν ἔχθαμβοι αἱ Χανούμισσαι.

Πρὶν δ' αὐταὶ συνέλθωσιν ἐκ τοῦ θάμβους των, ἡ Γκιούλ ἦτο πλησίον τοῦ Φαῖδ.

— Φαῖδ-Βέης, ἐγώ εἰμαι, ἐγώ ἢ Γκιούλ-Χανούμ! Πρὸς Θεοῦ, λυπήθητε τὴν ἀνησυχίαν μου, εἶπε μὲ φωνὴν διακεκομμένην ἀπλοῦσα τὰς χεῖρας πρὸς τὸν νεαρὸν ποιητὴν, μετὰ μεγίστου κόπου κατορθοῦντα νὰ κρατήσῃ τὸν δρομαίως βαινοντα ἵππον του.

— Ὑμεῖς ἐδῶ εἰς τοιαύτην στιγμὴν! εἶπεν ὁ νέος μὲ ἔκφρασιν βαθυτάτης συμπαθείας.

— Ἀπόλετο πᾶσα ἐλπίς;

— Πολὺ τὸ φοβοῦμαι.

— Ὁ Φαῖδ-Βέης, ἐάν ποτε σὰς ἤμην προσφιλῆς, μίαν χάριν σὰς παρακαλῶ νὰ μοὶ κάμητε... Ὑπάγετε εἰς Τοκάτην βεβαίως;

— Μόλις ἐδαπάνησα μίαν ὥραν διὰ νὰ ἔλθω ἐκ Καμπά-Τὰς...

— Σὰς περιμένω ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καθήμενη ἐπὶ ταύτης τῆς χλοερᾶς κατοφερείας. Δι' ἀγάπην τοῦ Ἀλλάχ, ἔλθετε νὰ μοὶ εἴπητε πῶς εἶναι ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης... Πόσον ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἴδω πάλιν!

— Θὰ κάμω ὅ,τι ἐπιθυμεῖτε, Χανούμισσα· ἐνόμω τὸν νόμον σὰς καὶ τὸν συμμερίζομαι...

Καὶ ἀποχαιρετίσας τὴν Γκιούλ ὁ Φαῖδ-Βέης ἀνέλαβε τὸν πόνον τὴν καλύβην δρόμου του, ἐνῶ ἡ ἀμαξά ἐπλησίαζεν εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Σείχ-ούλ-Ἰσλάμ, καθήμενη ἐπὶ τοῦ ἀθηροῦ γηλόφου, ὃν εἶχε δεῖξει εἰς τὸν νέον.

— Ἐλάτε, Γκιούλ-Χανούμ, ἀναβῆτε εἰς τὴν ἀμαξάν, δὲν κάνετε φρόνιμα, εἶπεν ἡ πρεσβυτέρα τῶν γυναικῶν, ἡ ὥρα εἶναι προχωρημένη καὶ ἡ Ναζίκ, ἡ τροφὸς σὰς, θὰ ἦναι ἀνήσυχος, ἐάν δὲν ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν τελευταίαν προσευχὴν.

— Τί με μέλλει διὰ τὴν Ναζίκ! ἀνεφώνησεν ἡ ὀρηκτικὴ νεῖνις, περὶ αὐτῆς, ἀλήθεια, πρόκειται ταύτην τὴν στιγμὴν καὶ περὶ τῶν οὐτιδανῶν ἔξεων σὰς... Θέλω θὰ μείνω ἐδῶ ἕως οὗ ἐπιστρέψῃ ὁ Φαῖδ-Βέης... Περιμείνατέ με, ἂν ἀγαπάτε, εἰ δὲ μὴ, πηγαίνω μόνη εἰς Βέικος.

— Νὰ πάτε μόνη ἔς τὸ Βέικος! Χαμένα τάχετε, ἀγαπητῆ μου Γκιούλ! Κάλιο ἔχομεν νὰ περιμεινωμεν ἐδῶ ὅλην τὴν νύκτα χωρὶς οὔτε νὰ φαγωμεν, οὔτε νὰ πῶμεν...

Ἡ γραῖα καδίνη, βλέπουσα ὅτι ἡ θέλησις τῆς Γκιούλ ἦτο ἀκλόνητος, διέταξε τὸν ἀραμπατῆν νὰ παραμερίσῃ τὴν ἀμαξάν του πρὸς τὴν μίαν τῶν πλευρῶν τῆς ὁδοῦ, καὶ μὴ δυνηθεῖσα ν' ἀποσπάσῃ τὴν θυγατέρα τοῦ Σείχ-ούλ-Ἰσλάμ ἐκ τοῦ μέρους, ὅπου ἐκάθητο, ἀνέβη πάλιν εἰς τὴν ἀμαξάν ἀγογγύστως, περιμένουσα μετ' ἀπαραμίλλου τουρκικῆς ὑπομονῆς ἵνα παρέλθῃ ἡ φαντασιοπληξία τῆς νεάνιδος.

Δὲν περιέμειναν ὅμως τόσον, ὅσον ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ τις. Πρὶν παρέλθῃ τέταρτον τῆς ὥρας, ὁ Φαῖδ-Βέης ἀνοίξας τὰς ἐκ τοῦ πλαγίου κινγκλίδας, τὰς παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκτεινομένας, διηυθύνθη πρὸς τὴν Γκιούλ-Χανούμ.

Ἡ θυγατὴρ τοῦ Σείχ-ούλ-Ἰσλάμ τὸν εἶχεν ἰδεῖ προσερχόμενον, εἰ καὶ ἐκωλύετο ὑπὸ τοῦ ἐπερχομένου σκότους. Εἶχεν ἐγερθῆ καὶ κατέβαινε πρὸς συνάντησίν του.

Ὁ νέος καὶ ἡ νέα ὤδευον μὲ βῆμα πυρετώδες καὶ μετ' ὀλίγον εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι ἢ μὲν Γκιούλ λευκὴ ὡς τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς κάλυμμα, ὁ δὲ Φαῖδ ὠχρός, ὡς ἦτο καὶ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπληγῶθη.

Ἴδουσα τὴν κατῆφειαν τοῦ νεανίου ἢ Γκιούλ ἐκλόνηθη.

— Ἀπέθανεν; ἠρώτησε μὲ φωνὴν πεπιγμένην, συνεννοῦσα τὰς χεῖρας.

Ὁ Φαῖδ-Βέης δὲν ἀπεκρίθη κατὰ πρῶτον· τὸ βλέμμα του πλημμυρούμενον ὑπὸ δακρύων ἀπέφευγε τὸ ἀνήσυχον βλέμμα τῆς νεάνιδος· τέλος δὲ τῆ εἶπε μετὰ μεγάλης γλυκύτητος καὶ λύπης, ἣτις συνεκίνησεν αὐτήν.

— Ὁ Ἀλλάχ μοὶ ἐπέτρεψε νὰ φθάσω ἐγκαίρως διὰ νὰ δεχθῶ τὴν τελευταίαν πνοὴν σου... Ἡ τόσον εὐγενὴς ψυχὴ τοῦ Ἀβδούλ-Μετζιτ ἀπέπητῃ εἰς τὸν παράδεισον προφέρουσα τὸ ὄνομά σου, Γκιούλ-Χανούμ.

Ὁ Φαῖδ-Βέης, ἀναγγείλας τὴν λυπηρὰν τούτην εἰδησιν εἰς τὴν ἀγαπητὴν του, ἠνοιγεν αὐθορμητῶς τοὺς βραχίονας ἵνα ὑποστηρίξῃ αὐτήν, ἀλλ' αὐτὴ κἂν δὲν ἔτρεμεν. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς διηνεφγμένοι, ἔμειναν ξηροί, οἱ δὲ πόδες τῆς ἐφάνησαν προσκεκλλημένοι εἰς τὸ ἔδαφος...

— Δὲν ὑπάρχει πλέον! εἶπε μόνον μετὰ μίαν στιγμὴν. Φαῖδ-Βέης, δύναται μίαν πτωχὴ γυνὴ νὰ λάβῃ τὴν παρηγορίαν νὰ ἐπιθέσῃ στέφανον ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ βασιλέως τῆς; Μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν καλύβην;

— Γκιούλ-Χανούμ, θὰ ἔχητε τὸ θάρρος; Συλλογίσθητε ὅτι σύμπασα ἡ Αὐλή εἶναι ἐκεῖ· ἡ Βελιδέ-σουλτάνα, αἱ πρίγκιπες καὶ οἱ θαλαμηπόλοι... Δὲν φοβεῖσθε νὰ ἐκθέσητε τὴν λύπην σὰς εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κακοβούλου ἐκείνου πλήθους;...

— Οὐδὲν φοβοῦμαι τόσον, ὅσον τὸ νὰ φανῶ ἀγνώμων συνοδευσατέμας, Φαῖδ-Βέης. Αἱ Χανούμισσαι εἶχον καταβῆ ἐκ τῆς ἀμαξῆς κατὰ τὸν διαλογὸν τοῦτον ἐνόησαν ὅτι δυστύχημα τι εἶχε συμβῆ, ὅτε ἡ Γκιούλ-Χανούμ, θείσα τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων, ἵνα διακόψῃ πᾶσαν φλυαρίαν, ἔνευσεν αὐταῖς νὰ τὴν ἀκολουθήσωσιν.

ΚΖ

Ἐκ πάντων τῶν μοναρχῶν τῆς Εὐρώπης, ὁ μᾶλλον δυσπρόσιτος, ὁ τοῦ μεγίστου σεβασμοῦ ἀπολαύων, καὶ ὁ περιβόλου ἀπὸ τῆς αὐστηροτάτης ἐθιμοτυπίας, εἶναι ὁ σουλτάνος. Ἀλλ' ὅταν ὁ σουλτάνος οὗτος, ἐν τοσοῦτον φοβῶνται, κολακεύουσι καὶ σέβονται, παραδώσῃ τὸ πνεῦμα, τὸ σῶμά του ῥίπτεται εἰς μίαν γωνίαν ὡς πρᾶγμα ἀχρηστον καὶ λησμονηθέν.

Δὲν ἐδυσκολεύθη λοιπόν νὰ εἰσαγάγῃ τὴν Γκιούλ-Χανούμ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἰσογείου, ὅπου ἔκειτο ὁ σουλτάνος, ἕως οὗ τὸν μεταφέρωσιν ἐπισήμως εἰς τὸ Παλαίον Σεράγιον.

Ὁ προθάλαμος ἦτο πλήρης ἀξιωματικῶν καὶ θαλαμηπόλων. Μὲ ὕψος πολυάσχυλον, μᾶλλον δὲ δυσανασχετοῦντες ἢ πενθοῦντες, ὠμίλουν περὶ τοῦ νέου σουλτάνου ὡς περὶ παλαιοῦ κυρίου των, ἀνυπομονοῦντες νὰ ἴδωσιν τὴν στιγμὴν τοῦ νὰ ἐορτάσωσιν τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τοῦ Ἀβδούλ-Ἀζίζ, ἣτις ἔμελλε βεβαίως νὰ ἐπενέγκῃ τὴν αὐξήσιν τῆς μισθοδοσίας καὶ τοῦ βαθμοῦ των.

Δὲν ἔδωκαν προσοχὴν εἰς τὸν δυστυχῆ ποιητὴν καὶ τὴν νεκρὴν σύντροφόν του... Ἐκκοτος ἦτο τόσον ἀπησχολημένος περὶ ἐκτου, ὥστε ὑπόδωλος ἐσκέπτετο περὶ τῶν ἄλλων· πλὴν δὲ τούτου ὁ πρόφην σουλτάνος εἶχεν ἤδη πύσει ἐμπνέων ἀντιζηλίας· ἐν δὲ τῇ Ἀνατολῇ αἱ πένθημοι ἐκδηλώσεις εἶναι πρᾶγμα ἄγνωστον.

Ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ αἰθούσῃ, τῇ ἀλαφράγα κατηρτισμένῃ, ἧς ἡ Γκιούλ εἶχεν ἀνὰ σκεπτικῶς τὸ πρὸς πύλασμα τῆς θύρας, εἶχε κατὰ τὴν τὸ σῶμα τοῦ Ἀβδούλ-Μετζίτ, περιβεβλημένον μὲ τὸ κατὰ τὸν του. Ἐξηλωμένος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου μετ' ἐκφράσεως ἄκρας ἀνεκπύσεως, ὁ σουλτάνος ἐφάνετο κοιμώμενος. Δουλαί τινες γονυπετεῖς ἔκλειον κεκρυμμένῃ ὑπὸ τὰ πρὸς πύλασμα τῶν θυρίδων. Δύο Τσερκέζοι (ἄξιωματικοὶ Κιρκάσιοι) ἐφύρουρον περιπατοῦντες ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω. Πολύφωτος λυχνία μετὰ ὀκτὼ λαμπάδων προφυλαττομένων ὑπὸ ὑκλίνων σφαιρῶν, ἐφώτιζον τὸν νεκρικὸν θάλαμον...

Ἡ Γκιούλ-Χανούμ ἐβάδιζε παρὰ τῷ Φαῖδ, φέρουσα ἐν ἀγκάλαις στεφάνους ἐκ νεκρῶν, συλλεχθέντων ἐνφ' συνωμίλει μετὰ τοῦ σουλτάνου. Ὅτε εἶδε τὸν Ἀβδούλ-Μετζίτ, ἐλύθησαν τὰ γόνατά της καὶ ἀφείσα τοὺς στεφάνους καὶ τάνθη, ἔπεισεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ νεκροῦ ποιητοῦ.

— Ὅχι, ὄχι, ὁ θάνατος εἶναι πολὺ πρόωρος καὶ πολὺ σκληρὸς, ἐπιθύρισε με φωνὴν πνιγμένην ὑπὸ τῶν λυγμῶν. Τί! πᾶν ὅ,τι ἠγάπησέ τις νὰ τελειώσῃ οὕτω; Οἱ ὀφθαλμοὶ του, οἵτινες ἐθεώρουν μὲ τόσῃ ἀγάπῃ, ἐσβέσθησαν διὰ παντός; αἱ χεῖρες αὐταί, αἵτινες ἐσφιγγον τὰς ἰδικὰς μου, εἶναι ἀκίνητοι; ἡ καρδίκα ἐκείνη, ἧτις ἐπαλλε δι' ἐμέ, ἐσταμάτησεν αἴφνης;... Φαῖδ-Βέη, ὀμίλησόν μοι, διότι μοι φαίνεται ὅτι βλέπω φρικτὸν ὄνειρον...

— Ἐγνωρίζον καλῶς, Χανούμισσα, ὅτι δὲν ἠθέλετε δυνῆθαι ν' ἀντικρύσητε τὸ τρομερὸν τοῦτο θέαμα, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ Φαῖδ, ἐν ᾧ ἡ νεανίς ἐκρούπε τὸ πρόσωπόν της ἐπὶ τοῦ ὄμου τοῦ ποιητοῦ. Ἄφετε τὸν σουλτάνον νὰ κοιμᾶται ἡ ψυχὴ του περιπίπτει ἤδη ἐπ' ἀνωθεν ἡμῶν καὶ μετρῶν τὰ δάκρυα τῶν φίλων του... πηγὴν πικρὰν μὲν ὡς πρὸς ἡμᾶς, πολὺ τιμον δὲ εἰς τὴν καρδίαν του...

— Πιστεύετε ὅτι μᾶς βλέπει καὶ μᾶς ἀκούει, Βέη-ἐφέντη;

— Ἄγνοεῖτε, Χανούμισσα, ὅτι ἐξ ὕψους τοῦ παραδείσου οἱ ἀθάνατοι ἐπαγρυπνοῦσιν ἐφ' ἡμῶν;

— Ναί, τὸ γνωρίζω, καὶ μάλιστα μοι ὑπεσκέθη νὰ μοι εἶναι ὁ ἀγαθὸς μου ἀγγελος.

Ἐνδυναμωθεῖσα, βεβαίως, ὑπὸ τῆς ιδέας ὅτι ὁ σουλτάν Μετζίτ τὴν ἐθλεπεν ἔτι, ἡ νέξ Μουσουλμάνᾶ ἤγειρε τὴν κεφαλὴν, καὶ βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ Φαῖδ, κατέθηκε παρὰ τὸν σοφᾶν τὴν ἐξ ἀνθέων συγκαμιδὴν της.

Ἀφ' οὗ δ' ἐξετέλεσε τὸ ἔργον τοῦτο, ὥσει ὅλα αἱ δυνάμεις της εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο καθήκον

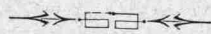
τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τοῦ ἔρωτος, ἡ ἡ θυγάτηρ τῆς ὑποκριτρίας τοῦ θεάτρου ἀνετράφησαν ὁμοῦ.

Μετ' ἐνεχθεῖσα εἰς Βέικος τῇ ἐπιστάσει τοῦ Φαῖδ-Βέη καὶ τῶν γειτονιασῶν της, ἡ θυγάτηρ τοῦ Σέιχ-ούλ-Ἰσλάμ κατελήφθη ὑπὸ σφοδρῶν πυρετοῦ. Ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς μεθ' ὅλην τὴν σφοδρὰν ἀνησυχίαν του, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπέλθῃ τοῦ κορακίου τοῦ Κάμπα-τάς, διότι αὐτὸς ὄφειλε νὰ ἀνεκγνώσῃ τὰς συνήθεις διὰ τὰς αὐτοκρατορικὰς κηδεῖας δεήσεις.

Τὴν ἐπιούσαν, πρῶτῃ, ἐνφ' ἡ αὐγὴ ἐφώτιζε τὰ ὕδατα τοῦ Βοσπόρου, ὁ τουρκικὸς λαὸς ἐξηγέρθη αἰφνιδίως ὑπὸ εἰκοσι καὶ ἐνὸς κκονοβολισμῶν. Ταυτοχρόνως δὲ τὰ πλοῖα ἐσημασιοτολίσθησαν καὶ ὁ πύργος τοῦ Γαλατᾶ καὶ ὁ τοῦ Σερασκεράτου ὕψωσαν τὰς ἐορτασίμους σημαίας των.

[Ἐπιτελεῖται συνεχῆς].

Κ.

ΡΟΝΑΛΔΟΣ ΚΑΙ ΜΙΖΕΤΤΗ

ὑπὸ **Albert Delpit.**

[Μετ' ἐφ' ἑαυτῆς Αἰκατερίνης Ζίρκου].

Α'

Ὁ μὲν ἦτο δεκαεπτάετης, ἡ δὲ ἡρίθμει δεκαπέντε Μάϊους. Ἦσαν δύο μικρὰ πτωχὰ ὄντα ἀπωλοῦτα ἐν τῷ ὠκεανῷ τοῦ κόσμου. Ὁ πατὴρ τοῦ Ρονάλδου, λόρδος Hawksley εἶχεν ἐκπέσει ἐν Ustaritz, ἐν μέσῃ τῇ Βασκωνίᾳ, κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τοῦ πολέμου. Δὲν ἔζησεν ἐπὶ πολὺ. Ἀπολέσας τὴν δευτέραν αὐτοῦ σύζυγον, τὴν μητέρα τοῦ Ρονάλδου τηκόμενος ὑπὸ φθίσεως, ἀπέθανε μετὰ εἴς μῆνας, καταλιπὼν τὸν υἱὸν του εἰς τὰς φροντίδας τοῦ κυρίου ἱερέως τοῦ Ustaritz ἀββᾶ Argainarats. Ὁ πρωτότοκος υἱός, ὁ Ροβέρτος, ἐσπούδαζεν ἐν Ὁξφόρδῃ Ἡ οἰκογένεια ὀλίγον ἐφρόντισε περὶ τοῦ δευτεροτόκου, ἀρκυμένη μόνον νὰ ἀποστέλλῃ τὴν πρέπουσαν χορηγίαν. Καὶ τοῦτο ἦτο τὸ πᾶν.

Παρισινοὶ τινες θὰ ἐνθυμοῦνται ἀκόμη τὴν μητέρα τῆς Μιζέττης, ἧτις παρίστα ἐν τῷ θεάτρῳ Varietés. Αὕτη ἐδημιούργησε τὴν τρίτην δούλην ἐν τῇ Ωραιᾷ Ἐλένῃ. Τὸ μέρος αὐτῆς δὲν ἦτο ἐκτενές· ἦτο ἀπλὴ ἀπόκρισις. Ἀλλὰ πῶς ἔλεγε τὴν ἀπόκρισιν ταύτην! Τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ τύχη της. Τὴν προσεκάλεσαν ἀμέσως εἰς Πετροῦπολιν, ὅπερ εἶνε τὸ ὄνειρον τῶν γυναικῶν τοῦ θεάτρου.

Νὰ συμπαραλάβῃ καὶ τὴν κόρην της εἰς Ρωσίαν;

Τοῦτο θὰ τὴν ἐστενοχώρει πολὺ. Ἡ Ραυμόνδῃ δὲν ἐδίστασε ποσῶς. Ἐνθυμήθη ὅτι εἶχεν ἀδελφὴν τινα γήρακιν λογιστοῦ τῆς χωροφυλακῆς ἐν Ustaritz. Τῇ ἀπέστειλε τὸ παιδίον ὡς δέμα ἐν τάχει. Ἐξαιρέτος μήτηρ!... Ἡ γήρακιν αὕτη Urigaray ἦτο ἀγαθοτάτη γυνή, στενωῶς συνδεδεμένη μετὰ τοῦ κυρίου ἱερέως μεθ' οὗ καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ἐπικίεζε βεζίκ. Ὁ ἀββᾶς Argainarats ἀνέλαβε τὴν ἀνατροφὴν τῆς Μιζέττης ὡς εἶχεν ἀναλάβει καὶ τὴν τοῦ Ρονάλδου καὶ ἰδοὺ πῶς ὁ υἱὸς ὁμοτίμου τῆς Ἀγγλίας καὶ

ἀνετράφησαν ὁμοῦ.

Τὰ παιδιὰ ἠγαπήθησαν παραχρῆμα. Ἦσαν ἀμφότερα ξανθὰ ὡς ὄριμοι στάχρεις, ἀλλ' ὁ μὲν εἶχε τὴν κόμην ὑπόξανθον ὡς οἱ ἥρωες τοῦ Τιτιανού, ἐνφ' αἱ χρυσοειδεῖς πλόκαμοι τῆς Μιζέττης ὑπεμίνησκον τὴν Μοργαρίταν τοῦ Arg Scheffer. Ὁ Ρονάλδος ἦτο ὑψηλός, λεπτός, κομψός· οἱ καταμέλανες σπινθηροβολοῦντες ὀφθαλμοὶ του ἐφώτιζον τὴν σκεπτικὴν λευκὴν μορφήν του. Δεκαέτης ὁ παῖς οὗτος ἦτο ἤδη ἐμβριθής. Αἱ φυλαὶ τοῦ Βορρᾶ διατηροῦσιν ἐν τῇ φαντασίᾳ τι τοῦ ὀμιχλώδους τοῦ πατριδὸς των. Ὁ Ρονάλδος ἐβυθίζετο εἰς ὄνειροπολήσεις, εἰς παραδόξους συλλογισμούς. Ἐρρίσθη ὡς νὰ ἤθελε νὰ πετάξῃ μακρὰν τῆς γῆς διὰ τῶν πτερυγῶν τῶν ἰδεῶν του. Ὁ ἀββᾶς Argainarats δὲν ἐπολέμησε τὴν κλίσιν τοῦ μαθητοῦ του. Ἦτο τόσῳ δειλός, ὁ ἀγαθὸς αὐτὸς ἐφημέριος! Βλέπων τὸν οἰκότροφόν του γλυκὴν καὶ φιλεργον, ἤρκετο ἐπιβλέπων τὰς ἐργασίας του, χωρὶς νὰ καθοδηγῇ αὐτάς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ρονάλδος πρῶτως ἀνέγνω καὶ ἐπακνέγω τὰ βιβλία, ἅτινα ἀπῆρτιζον τὴν μικρὰν βιβλιοθήκην τοῦ ἀββᾶ.

Πάντες οὗτοι οἱ Βάσκοι εἶνε ὀλίγον τι ποιηταί. Ζῶσιν ἐν μέσῳ οὕτω θαυμασίας φύσεως, ἔχοντες ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς των τὸν κυκνοῦν οὐρανόν, καὶ εἰς τὸν ὀρίζοντά των τὰ φαῖα Πυρηναικᾶ. Χωρὶς νὰ ἀριθμησῇ τις τὰς μυριάς ἀποχρώσεις τῶν ποικίλων πεδιδάδων αὐτῶν, τὸν εὐχρον θροῦν τῶν ποταμῶν καὶ τῶν χειμᾶρων, ὅστις ἀπομακρύνει αὐτοὺς ἀπὸ τῆς εὐτελείας τῆς πραγματικότητος. Αὐτὴ ἡ μελωδικὴ γλῶσσά των, εἶνε ἐρρυθμὸς τις ποιήσις... Ὡ! καὶ πάντες σχεδὸν φέρουσιν ἐν τε τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ τῇ καρδίᾳ τὴν θέρμην τοῦ ἡλίου των. Ὅθεν ὁ ἀββᾶς κατεθέλατο βλέπων τὸν Ρονάλδον ὠχρῶντα εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ προτιμώμενα βιβλία.

Καὶ ποῖα βιβλία! τὸν Σαίξπηρον, τὸν Οὐσιανόν, τὸν Βικτωρα Οὐγγώ, τὸν Goethe· πάντας ἐκείνους, ὧν ἡ μεγαλοφυΐα ἀνυψοῖ εἰς τὰ νέφη. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ὁ Ρονάλδος μετέπλασεν εἰς πραγματικὸν τὸν ἰδεῶδη ἐκείνον κόσμον. Ἐξῆ μετὰ τῆς Ὁφελίας, τῆς Δημοδρόνας, τῆς Ἐσμεράλδης, ἧ τῆς Μοργαρίτας. Ἄλλ' ἐφέρετο ἐκ κλίσεως ἰδίᾳ πρὸς τὰς ἡρωίδας, ἃς ἐδημιούργησεν ἡ μεγαλοφυΐα τῆς ἰδίας πατριδὸς τοῦ ποιητοῦ.

Ἐνεκα δὲ τῆς συνεχοῦς ταύτης τῶν ἐννοιῶν κοινωνίας, ἐπέισθη ὅτι ἀνήκεν εἰς τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην τῶν Σαίξπηρειῶν δημιουργημάτων. Ἡ προτίμησις αὕτη ἐφερον ἐτέραν προτίμησιν. Ἠγάπα ἐκείνους, οὗς κατέχει αἰωνία ὄνειροπόλησις, ὡς τὸν πρίγγιπα Ἀμλέτον. Ἦτο ζηλότυπος πρὸς τὸν Ρωμαῖον τοῦ ἀπὸ τοῦ πρώτου βήματος συναντήσαντος τῇ Ἰουλίᾳ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος θέλει πάντοτε, ὁμοῦ! νὰ περιβιβάλλῃ μὲ σάρκα τὸ ἰδεῶδες αὐτοῦ, κατέστησε παρθεῦς τὴν Μιζέττην ἐνασχρῶσιν τῶν ἰδεῶν του.